

9.12.2020

Valtiovarainministeriö

valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntöne 10.11.2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle veronumeromenettelyn laajentamisesta

Lausunto

Lausunto on laadittu yhteistyössä Etelä-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueiden kesken. Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet (jäljempänä työsuojeluviranomainen) lausuvat luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle veronumeromenettelyn laajentamisesta seuraavaa:

Työsuojeluviranomainen pitää luonnoksessa esitettyä veronumeromenettelyn laajentamista laivanrakennusosalalle myönteisenä. Menettelyn laajentaminen antaisi työsuojeluviranomaiselle paremmat edellytykset suorittaa erityisesti ulkomaalaisen työvoiman käytön valvontaa ja tilaajavastuuvalvontaa laivanrakennusosalalla.

Esitetyillä muutoksilla voitaisiin selvittää nykyistä tehokkaammin ja luotettavammin telakalla työskentelevät työntekijät, heidän työnantajansa sekä työskentelyaikansa. Työsuojeluviranomaisella olisi paremmat mahdollisuudet kohdentaa valvontaa ja varmentaa suoraan työnantajalta saatuja tietoja. Muutoksilla voitaisiin vaikuttaa myös ns. piiloketjutukseen ja sen paljastamiseen. Muutosten myötä voitaisiin myös varmistaa, että telakoilla työskentelevät henkilöt ovat Verohallinnon tiedossa ja näin ollen verovalvonnan piirissä.

Toimialan merkitseminen veronumerorekisteriin ja rekisterimerkintöjen poistaminen

Luonnoksessa esitetään muutoksia lakiin veronumerosta ja rakennusalan veronumerorekisteristä (1231/2011, jäljempänä veronumerolaki). Jatkossa myös telakka-alueella työskentelevät työntekijät ja itsenäiset työsuorittajat merkitäisiin veronumerorekisteriin. Tietojen poistaminen rekisteristä olisi kuitenkin erilainen riippuen siitä, onko kyse rakennustyömaalla vai telakka-alueella työskentelevästä henkilöstä.

Veronumerolain 6 §:ssä säädettäisiin siitä, että telakka-alueella työskentelevä henkilö merkitäisiin veronumerorekisteriin kolmen vuoden määräajaksi. Esitetyn säännöksen mukaan Verohallinto poistaisi viran puolesta tiedot veronumerorekisteristä määräajan päätyttyä, jos rekisteröintiä ei ole uusittu. Ratkaisu on erilainen kuin yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevien osalta. Ra-

9.12.2020

kennusosalalla veronumerorekisterin tiedot poistetaan, jos rekisteröidystä ei ole annettu verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 b §:ssä tarkoitettuja tietoja Verohallinnolle viimeisen kahden vuoden aikana.

Luonnoksen mukaan erillinen säännös telakka-alueella työskentelevän henkilön rekisterimerkinnän poistamisesta on tarpeen, koska telakka-alueella työskentelevistä ei anneta verotusmenettelystä annetun lain 15 b §:ssä tarkoitettuja työntekijätietoja. Verohallinto ei siten voi poistaa telakalla työskentelevää veronumerorekisteristä työntekijäilmoitusten puuttumisen perusteella toisin kuin rakennustyömaalla työskentelevien osalta.

Erilaisten tietojen poistamismenettelyn vuoksi luonnoksessa esitetään veronumerolain uuteen 4 a §:ään säännöstä siitä, että veronumerorekisteriin merkittäisiin henkilön nimen, henkilötunnuksen ja veronumeron lisäksi myös tieto siitä, työskenteleekö henkilö rakennusosalalla vai laivanrakennusosalalla. Lisäksi rekisteriin merkittäisiin rekisteröinnin päättymispäivä laivanrakennusosalalla.

Lisäksi työturvallisuuslain (738/2002) 52 a §:ään esitetään muutosta, jonka mukaan rakennuttajalla, pääurakoitsijalla tai muulla päätoteuttajalla sekä työnantajalla olisi velvollisuus valvoa myös sitä, että työntekijä on merkitty oikealla toimialalla työskenteleväksi veronumerorekisterissä. Vastaavasti uuden 52 c §:n mukaan telakka-alueella pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan sekä työnantajan olisi valvottava asiaa telakka-alueella.

Työsuojeluviranomainen pitäisi selkeämpänä ratkaisuna sitä, että molempien alojen osalta noudatettaisiin yhtenevää menettelyä veronumerorekisteristä poistamisen osalta. Työsuojeluviranomainen esittää sen harkitsemista, voitaisiinko sekä rakennus- että laivanrakennusalan rekisterimerkinnöissä noudattaa jatkossa kolmen vuoden määräaika. Tällöin voitaisiin jättää myös rekisteröimättä se, kummalla alalla rekisteriin merkittävä henkilö työskentelee.

Osa työntekijöistä työskentelee sekä rakennustyömailla että telakka-alueella. Esimerkiksi suhdannevaihtelut voivat johtaa siihen, että yritykset ja henkilöstö siirtyvät alalta toiselle. Työtä voidaan tehdä rakennustyömailla ja telakoilla joko ajallisesti päällekkäisissä tai peräkkäisissä urakoissa. Työntekijät saattavat myös toimia useamman kuin yhden työnantajan palveluksessa. Työntekijä voi esitettyssä mallissa tulla myös helposti huomaamattaan poistetuksi jommalla-kummalla alalla toimivana, koska työntekijän pitäisi muistaa seurata merkinnän poistamista eri kriteerein eri toimialojen osalta. Työsuojeluviranomainen pitää todennäköisenä, että tällaisissa vaihtelevissa tilanteissa merkintä tietyllä alalla toimimisesta voi jäädä epähuomioissa lisäämättä tai muuttamatta, jos työntekijä tai työnsuorittaja on jo rekisteröity veronumerorekisteriin toisella alalla toimivaksi.

Työsuojeluviranomainen valvoo työturvallisuuslain noudattamista ja näin ollen myös kuvallisten tunnisteiden käyttöä ja luettelonpitovelvollisuutta. Valvonnan kannalta olisi selkeämpi ratkaisu, että rekisteriin ei tarvitsisi eritellä, kummalla alalla henkilö työskentelee. Työsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan olennaista on se, että henkilö on rekisteröity veronumerorekisteriin, eikä niinkään se, kummalla alalla hän toimii. Työsuojeluviranomainen käsityksen mukaan yhdenmukainen rekisteristä poistaminen olisi yksinkertaisempaa myös

9.12.2020

alan toimijoille. Jos toimijoiden ei tarvitsisi seurata, millä alalla toimivaksi henkilö on rekisteröity, myös hallinnollinen taakka vähenisi verrattuna esitettyyn malliin. Muutokset eivät tällöin lisäksi myöskään rakennusalan toimijoiden veronumeromenettelyyn liittyviä velvollisuuksia luonnoksessa kuvatulla tavalla.

Malli, jossa tiedot poistettaisiin määräajan jälkeen sekä rakennus- että laivanrakennusalojen osalta, täyttäisi myös yksinkertaisemmin vaatimuksen siitä, että henkilötietoja saa säilyttää vain niin kauan, kun ne ovat tarpeen henkilötietojen käyttötarkoituksen kannalta. Rakennustyömaidenkaan osalta ei tarvitsisi tehdä erillistä vertailua työntekijäilmoituksiin, vaan veronumerorekisterin tiedot poistettaisiin määräajoin, ellei rekisteröintiä ole uusittu.

Työntekijätietojen ilmoittaminen Verohallinnolle

Verotusmenettelystä annetun lain 15 b §:n mukaan yhteisen rakennustyömaan pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan on toimitettava kuukausittain Verohallinnolle tietoja yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työsuorittajista. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on todettu, että työntekijätietojen ilmoittamisvelvollisuutta ei ole tässä vaiheessa tarkoitus ulottaa koskemaan telakoita.

Työsuojeluviranomainen pitäisi hyvänä, että myöhemmin kuitenkin selvitetäisiin mahdollisuutta työntekijätietojen ilmoittamisvelvollisuuden laajentamisesta koskemaan myös laivanrakennusalaa. Työsuojeluviranomaisen valvonnan kannalta tämä olisi hyödyllistä. Tällä hetkellä ulkomaalaisen työvoiman käytön valvonnassa ja tilaajavastuuvalvonnassa hyödynnettävät rakennustyömaan urakka- ja työntekijäilmoitustiedot ovat tärkeitä valvonnan kohdentamisessa ja yksittäisten valvontatapausten selvittelyssä. Ilmoitustietojen perusteella saadaan myös kokonaiskuva työpaikalla työskennelleistä työntekijöistä ilman, että kaikissa työkohteissa käydään paikan päällä.

Johtaja Eerik Tarnaala

Lakimies Noora Haapa-alho

Tämä asiakirja ESAVI/32386/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/32386/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Haapa-alho Noora 09.12.2020 08:52

Ratkaisija Tarnaala Eerik 09.12.2020 09:02